

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет історії політології та міжнародних відносин
Кафедра історії України

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Актуальні питання історії та культури України»
(обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Географія
Спеціальність 106 Географія
Галузь знань 10 Природничі науки
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Географічний факультет
Мова навчання українська

Розробник: кандидат історичних наук, асистент кафедри історії України
Руснак Олександр Валерійович

Профайл викладача:

[http://www.histukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[3030\]\[caf_pers_id\]=1180&commands\[3030\]=item](http://www.histukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[3030][caf_pers_id]=1180&commands[3030]=item)

Контактний тел. +380953317271

E-mail: o.rusnak@chnu.edu.ua

Консультації:

Очні консультації: за попередньою домовленістю

- п'ятниця з 14.30 до 15.30

Онлайн консультації: за попередньою домовленістю Viber (+380979337937)

- в робочі дні з 14.30 до 18.00

1. Актуальність дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Новітній підхід до викладання історії та культури України включає в себе формування у студентів історичного мислення, допомагає зрозуміти сучасність за допомогою аналізу минулого. Історичне мислення є важливим чинником соціальної активності, виховання патріотизму, консолідації народу, інтеграції та їх мобілізації задля вирішення певних соціальних завдань. Знання української історії та культури є необхідною умовою ефективної участі людини в суспільному житті. Історія вчить кожну людину, спираючись на загальнолюдські цінності, творчо опрацьовувати і критично переосмислювати багатство історичного досвіду та засвоювати його уроки, формувати на цій основі власні переконання, громадянську позицію, здобути навички та вміння, необхідні для практичної діяльності. Знання та розуміння історичних і культурних процесів, що відбувалися в Україні, вміння аналізувати та робити висновки щодо уроків та прорахунків, а також прогнозування можливих наслідків є надзвичайно важливими і актуальними.

2. Мета навчальної дисципліни:

- надання студентам ґрунтовних знань про минувшину українського народу, його державність, внесок у розвиток світової цивілізації;
- піднесення національної самосвідомості майбутніх спеціалістів, виховання у них патріотичних і морально-етичних переконань, причетності до тисячолітньої історії українського народу;
- формування навиків наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку;
- навчання практичних навичок роботи з історичними джерелами і науковою літературою;
- вироблення умінь застосовувати набуті знання з історії у повсякденній діяльності, для орієнтації в суспільно-політичному житті, оцінки суспільних явищ і подій.

3. Пререквізити

Викладаючи цю навчальну дисципліну слід враховувати те, що студенти на першому курсі опановують курс «Українська мова», які сприятимуть засвоєнню ними курсу «Актуальні питання історії та культури України».

4. Результати навчання

В результаті вивчення обов'язкової дисципліни студент повинен набути такі **компетенції**:

- здатність ефективно і грамотно працювати з різними джерелами історичної інформації, характеризувати історичні факти та діяльність відомих постатей історії та культури України від найдавнішого часу до наших днів;

- здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категорійно-понятійний апарат і хронологію історичної науки;

- здатність порівнювати історичні процеси вітчизняної та всесвітньої історії, виявляти тенденції міжнародних відносин, пов'язаних з геополітичними чинниками, які впливали на перебіг подій в Україні;

- здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини розвитку України IX – 20-х рр. ХХІ ст., дискутувати про минуле в політичному й культурному аспектах.

Вивчення та засвоєння обов'язкової дисципліни «Актуальні питання історії та культури України» сприятиме тому, що студент буде

знати:

- джерела та основні концепції історіографії, яка досліджує історію та культуру України;

- термінологію, етапи та наукову періодизацію історичних процесів в історії нашої держави;

- базові категорії та оперувати поняттями обов'язкової дисципліни;

вміти:

- за результатами аналізу історичних джерел та літератури визначати закономірності формування та розвитку етнополітичних процесів в Україні;

- пояснити основні етапи української державності: додержавний, державний, бездержавний;

- дати оцінку політичному, економічному та культурному розвитку українських земель в різні історичні періоди в складі різних держав;

- об'єктивно й неупереджено характеризувати події історії та культури України, діяльність найвизначніших представників української історії та культури, які зробили свій внесок у становлення державності на українських землях;

- розкрити особливості історичного пошуку оптимальних моделей будівництва незалежної України, визначити особливості сучасного соціально-політичного розвитку українського суспільства та його перспективу;

- використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності, вести краєзнавчу роботу, виявляти, пропонувати та сприяти збереженню історико-культурних пам'яток.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Актуальні питання історії та культури України									
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин			Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	семінарські	самостійна робота	
Денна	1	1	3	90	2	15	15	60	Екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма				заочна форма		
	усього	у тому числі			усього	у тому числі	
		л	с	с.р.		л	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Українська історія і культура в IX – кінці XVIII ст.							
Тема 1. Київська Русь та Галицько-Волинська держава	6	2		4			
Тема 2. Українські землі у складі Литви та Польщі	6		2	4			
Тема 3. Розвиток української культури в IX- середині XVII ст.	6	2		4			
Тема 4. Виникнення українського козацтва	6		2	4			
Тема 5. Українська національна революція (1648-1676 рр.).	6	2		4			
Тема 6. Українські землі наприкінці XVII – у XVIII ст.	6		2	4			
Тема 7. Українська культура козацької доби	6	2		4			
Тема 8. Україна в кінці XVIII-XIX ст.	6		2	4			
Разом за ЗМ1	48	8	8	32			
Змістовий модуль 2. Українська історія і культура в кінці XVIII – початку XXI ст.							
Тема 9. Українська національна революція 1917-1921 рр.	6	2		4			
Тема 10. Українські землі під владою тоталітарних систем в (20-30-ті рр. XX ст.)	6		2	4			

Тема 11. Україна в роки Другої світової війни та післявоєнної відбудови (1939 – початок 1950-х років)	6	2		4			
Тема 12. Україна в середині 1950-х – першій половині 1980-х років: від десталінізації до неосталінізму	6		2	4			
Тема 13. Україна на переломі: 1985-1991 роки	6	2		4			
Тема 14. Становлення та розвиток незалежної України	6		2	4			
Тема 15. Розвиток української культури у ХХ – початку ХХІ ст.	6	1	1	4			
Разом за ЗМ 2	48	7	7	28			
Усього годин	90	15	15	60			

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ п/п	Назва теми
1.	Первісна доба і перші цивілізації на території України
2.	Становлення централізованої держави на чолі з Києвом
3.	«Королівство Русі» Данила Галицького
4.	Литовсько-Руська держава
5.	Національно-культурний та релігійний рух в Україні (середина XIV – перша половина XVII ст.
6.	Запорозька Січ – вільна козацька республіка
7.	Переяславська рада. Українсько-московський договір та його реалізація в 1654-1657 рр.
8.	Руїна: розчленування України на Лівобережну та Правобережну
9.	Становлення Гетьманщини. Іван Мазепа та Пилип Орлик
10.	Посилення наступу російського царизму на автономний устрій України, його остаточна ліквідація
11.	Культура України у другій половині XVII-XVIII ст.
12.	Українські землі під владою Російської імперії (кінець XVIII-XIX ст.)
13.	Західна Україна в складі Австро-Угорщини (кінець XVIII-XIX ст.)
14.	Українська культура XIX ст.
15.	Україна в Першій світовій війні
16.	Українська національна революція 1917-1921 рр.
17.	Трагедія соціалістичної модернізації
18.	Західноукраїнські землі у 20-30-ті роки ХХ ст.
19.	Україна в роки Другої світової війни
20.	Дисидентський рух
21.	Від Декларації про державний суверенітет України до референдуму про її незалежність
22.	Українська культура в ХХ ст.

6. Система контролю та оцінювання

6.1. Види та форми контролю

Під час лекції та семінарського заняття обов'язковою є перевірка наявності студентів. В ході лекції використовується усне опитування у вигляді колоквиуму. Семінарське заняття передбачає усне опитування-виступ. Для підсумкового модуля проводиться письмова робота. Крім того студенти готують презентації та реферати. Для отримання студентом додаткових балів проводяться бесіди-консультації на задану тему.

Формою підсумкового контролю є екзамен.

6.2. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є виступи на семінарах, модульні контрольні роботи, написання есе, рефератів, ІНДЗ, презентації. За систематичне відвідування лекцій та активність на практичних заняттях студенту нараховується додатково 2-4 бали до модуля; якісне та вчасне виконання ІНДЗ заохочується 3-5 балами; пропущені заняття повинні відпрацьовуватись.

В ході читання курсу робиться постійний наголос на міждисциплінарних зв'язках предметів, які вивчаються студентами.

6.3. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Для підготовки до практичних занять студент повинен мати конспект, в якому занотує основні положення теми, що виноситься на розгляд. Наявність такого конспекту контролюється викладачем.

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації. Оцінюватися може виконання студентами відповідних навчальних завдань, під час роботи над якими вони демонструють власне логічно побудоване історичне мислення; розгорнуті і стислі, але конкретні усні відповіді, письмові роботи, доповіді, реферати, виступи у дискусіях тощо.

Під час складання екзамену студенти можуть отримувати такі бали:

Поточне оцінювання та 1, 2 модулі (60 балів)	Підсумковий модуль-	
--	---------------------	--

								контроль (екзамен)	Загальна сума
Змістовий модуль 1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
5	3	5	3	5	2	5	2*7		
Змістовий модуль 2								40	100
T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15			
5	3	5	4	5	3	5*8			

T1-T15 – теми змістових модулів.

*7, 8 балів – змістовий модуль контроль

Оцінювання здійснюється згідно шкали оцінювання – національної та ECTS:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Атлас історії української державності: Українські землі від найдавніших часів до сьогодення. Львів: НВФ «Карти і Атласи», 2013. 128 с.

2. Баран В.К., Грицак Я.Й., Ісаєвич Я.Д. Історія України. 2-ге вид. Львів: Світ 1998. 488 с.

3. Бойко О. Д. Історія України. Київ: Академія, 2018. 720 с.

4. Бойко О. Д. Нариси з новітньої історії України (1985-1991 рр.). Київ: Кондор, 2004. 357 с.

5. Бойко О. Д. Новітня історія України (2014-2019 рр.): навч. посібник. Київ: Академія, 2019. 160 с.

6. Борисенко В. Й. Курс української історії: З найдавніших часів до ХХ століття. Київ: Либідь, 1998. 616 с.

7. Брехуненко В., Ковальчук В., Ковальчук М., Корнієнко В. «Братня» навала. Війни Росії проти України ХІІ–ХХІ ст. / За заг. ред. В. Брехуненка. НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Київ, 2016. 248 с.

8. Ваврух М., Гавалюк Р. Нариси з історії української культури: архітектура, образотворче мистецтво, музика, театр, кіно. Львів: Світ, 2018. 224 с.

9. Видатні постаті України: біографічний довідник / 2 вид., голов. ред. Г. В. Щокін. Київ: МАУП 2007. 1480 с.

10. Висоцький О.Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009. 130 с.

11. Грицак Ярослав. Нарис історії України. Формування модерної нації ХІХ-ХХ століття. Київ: Yakaboo Publishing, 2019. 656 с.

12. Єсельчик С. Історія України: становлення модерної нації / За ред. М. Климчука; Авториз. пер. з англ. А. Цимбал. Київ: Laugus, 2011. 376 с.

13. Історія України. Неупереджений погляд: Факти, міфи, коментарі / В. В. Петровський, Л. О. Радченко, В. І. Семененко. Харків: Школа, 2007. 592 с.

14. Качкан В. А. Нариси історії української культури в персоналіях (ХІХ - ХХ ст.): Навч. посіб.-хрестоматія. Коломия: Вид.-полігр. т-во «Вік», 2005. - 397 с.

15. Король В. Ю. Історія України: Документи. Матеріали. Посібник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2002. 448 с.

16. Лазарович М. В. Історія України: навч. посіб. / 3-тє вид., стереотип. Київ: Знання, 2013. 685 с.

17. Магочій Павло-Роберт. Україна: історія її земель та народів / Пер. з англ. Ужгород: Вид-во В. Падяка, 2012. 794 с.

18. Плохій Сергій. Брама Європи: Історія України від скіфських воєн до незалежності / Перек. з англ. Р. Ключка. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 496 с.

19. Попович М. В. Нарис історії культури України / 2-ге вид., допов. Київ: АртЕк, 2017. 730 с.

20. Стьопін А.А. Історія України: конспект лекцій: навчальний посібник. Одеса: Фенікс, 2018. 104 с.

21. Шевчук В. П., Тараненко М. Г. Історія української державності: Курс лекцій. Київ: Либідь, 1999. 480 с.

22. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Київ: Критика, 2005. 584 с.

7.2. Додаткова

23. Апанович О. М. Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 288 с.

24. Беркгоф Карел.. Жнива розпачу. Життя і смерть в Україні під нацистською владою. Київ: Критика, 2011. 556 с.

25. Брехуненко В. Україна й українці: ім'я як поле битви. Київ, 2020. 272 с.

26. Брицький Петро. Голодомори в радянській Україні. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2013. 312 с.

27. Вербицька П. В., Хома І. Я. Історія української культури: європейський контекст: навч. посібник. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 301 с.

28. Війна. Грані / Авт. та упоряд.: Л. Легасова, О. Лисенко, І. Єрмолаєва, Т. Погоріла, Н. Смолярчук, О. Стяжкіна, О. Яковенко. Київ: Національний

музей історії України у Другій світовій війні. Меморіальний комплекс, 2018. 220 с.

29. Голодомор в Україні: соціально-економічні, політичні, міжнародно-правові аспекти, свідчення очевидців: навчальний посібник / За заг. ред.: Ю. Шаповала, О. Потехіна. Суми: ФОП Цьома С. П., 2018. 225 с.

30. Горобець В. Зірки та терени козацької революції. Історія звитяг і поразок. Київ: Кн. клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 480 с.

31. Дашкевич Я. Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури. 3-те вид., доповн. / Упорядн.: М. Капраль, Г. Сварник, І. Сочилияс, А. Фелонюк. Львів: Літературна агенція "Піраміда", 2016. 924 с.

32. Довідник з історії України (А – Я) / За заг ред. І. Підкови, Р. Шуста. Київ: Генеза, 2001. 1136 с.

33. Дорошенко Д. Нарис історії України. Київ: Світ, 1991. 576 с.

34. Енциклопедія Голодомору 1932-1933 років в Україні / Вступ. слово Є. Нищука; Передмова, авторський текст В. Марочка. Дрогобич: «Коло», 2018. 576 с.

35. Енциклопедія історії України. В 10-ти томах. Київ: Наукова думка, 2003-2013.

36. Еплблм Енн. Червоний голод. Війна Сталіна проти України. Київ: НREC PRESS, 2018. 440 с.

37. Історія України в особах: IX-XVIII ст. Київ: Україна, 1993. 396 с.

38. Історія України в особах: XIX-XX ст. Київ: Україна, 1995. 479 с.

39. Історія української культури: європейський контекст: навч. посіб. / П. В. Вербицька, І. Я. Хома; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 301 с.

40. Зінченко О., В'ятрович В., Майоров М. Війна і міф. Невідома Друга світова. Київ: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 272 с.

41. Кралюк Петро. Історія України «без брому». Розвиток державності на українських землях. Харків: Фоліо, 2020. 424 с.

42. Лазарович М. В. Російсько-українська війна (2014-2017 роки): короткий нарис. Івано-Франківськ: «Лілея-НВ», 2017, 240 с.

43. Литвин В., Смолій В., Шпаковитий М. Ілюстрована історія України. Київ: Альтернативи, 2001. 352 с.

44. Плохій С. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій / Авториз. пер. з англ. М. Климчука. Київ: Laurus, 2015. 400 с.

45. Снайдер Т. Криваві землі: Європа поміж Гітлером та Сталіним. Київ: Грані-Т, 2011. 448 с.

46. Снайдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь. 1569-1999 рр. Київ: Дух і Літера 2016 р. 464 с.

47. Сорока Юрій. 100 важливих подій історії України. Харків: Фоліо, 2019. 208 с.

48. Україна. Хроніка історичних подій. Атлас / Упоряд. Д. Ісаєв. Київ: Картографія, 2016. 128 с.

49. Історія української культури: європейський контекст: навч. посіб. / П. В. Вербицька, І. Я. Хома; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 301 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Фонди бібліотек: університетської, факультетської, обласної
2. Верховна Рада України. Бібліотечно-бібліографічні ресурси. URL: <http://lib.rada.gov.ua/static/excursion/kozaztvo.html>
3. Енциклопедія історії України. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU>
4. Замки і храми України. URL: <https://castles.com.ua/index.html>
5. Ізборнік. Історія України IX-XVIII. Першоджерела та інтерпретація. URL: <http://litopys.org.ua/>
6. Історія козацтва XV-XXI ст. URL: <http://www.cossackdom.com/>
7. Історія та гуманітарні дисципліни. URL: <https://ukrhyst.at.ua/>
8. Невідома Україна. URL: <http://users.i.com.ua/~luzan/history/>
9. Україніка. URL: <http://www.ucrainica.com.ua/>
10. Українська армія. URL: <https://www.uarmy.com.ua/>
11. Українська геральдика. URL: <http://www.uh.ms.km.ua/>
12. EXLIBRIS :: українська електронна бібліотека історія, публіцистика, художня література. URL: <http://exlibris.org.ua/>